ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

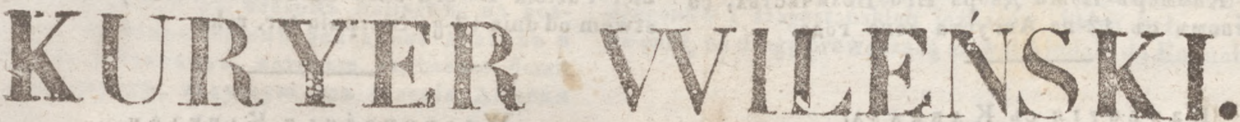
ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 98.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 17-го *Декабря.* — 1846 — *Wilno* WTOREK, 17-go *Grudnia.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 10-го Декабря.

Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ: со дня прибытія въ Чесму тѣла въ Бозѣ почившей Великой Княжны Маріи Михаиловны до дня погребенія онаго, включительно, то есть 11-го, 12-го и 13 числъ сего Декабря, всѣмъ Военнымъ Гг. Генераламъ, Штабъ и Оберъ Офицерамъ, наложить глубокій трауръ, тотъ самый, который былъ наложенъ на первые четыре дня по полученіи извѣстія о кончинѣ Ея Высочества, именно: черный крепъ на эполетахъ, аксельбантахъ, шарфахъ, на петлицахъ и кистяхъ шляпъ, на темлякѣ и на лѣвой рукѣ.

— Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ: чтобы со дня прибытія въ Чесму Тѣла въ Бозѣ почившей Ея Императорскаго Высочества Великой Княжны Маріи Михаиловны до дня погребенія онаго включительно, то есть 11 го, 12-го и 13-го числъ сего Декабря, всѣмъ первыхъ пяти классовъ Особамъ обоего пола, носить глубокій трауръ, тотъ самый, который назначенъ былъ первыя четыре недѣли по кончинѣ Ея Высочества.—Во время же дежурства и Божественной Литургіи въ день погребенія быть Дамамъ въ черныхъ креповыхъ чепчикахъ, съ черными длинными креповыми вуалями.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 10 go Grudnia.

Jego Cesarska Mość Najwyżéj rozkazać raczył: od dnia przybycia do Czesmy ciała spoczywającéj w Bogu Wielkiej Xiężniczki Maryi Michałówny, do dnia pogrzebienia jego, włącznie, to jest, dnia 11, 12 i 13 ter. Grudnia, wszyscy PP Jenerałowie, Sztabs i Ober-Oficerowie, mają przywdziać grubą żałobę, jaka przywdziana była na piérwsze cztéry dni po otrzymaniu wiadomości o śmierci Jej Wysokości, a mianowicie: czarna krepa na szlifach, akselbantach, szarfach, petlicach i kitach, oraz na feldcechu i na lewéj ręce.

— Jego Cesarska Mość Najwyżéj rozkazać raczył: ażeby od dnia przybycia do Czesmy ciała spoczywającéj w Bogu Jej Cesarskiej Wysokości Wielkiej Xiężniczki Maryi Michałówny do dnia pogrzebienia jego, włącznie, to jest, 11, 12 i 13-go ter. Grudnia, wszystkie piérwszych pięciu klass osoby obojéj płci przywdziały grubą żałobę, jaka była przepisana na piérwsze cztéry tygodnie po śmierci Jej Wysokości — W czasie zaś dezurowania i żałobnego nabożeństwa w dzień pogrzebu, Damy mają bydź w czarnych krepowych czepkach, z czarnemi długiemi krepowemi zasłonami.

СМѢСЬ.

—

О мамонтовомъ эльнокумпскомъ зубѣ, и о допотопныхъ животныхъ вообще.

(Продолженіе).

Мамонтъ, или допотопный слонъ (*Elephas primigenius, Blumenb., E. mamonteus, Cuv. Fisch.*), коренный зубъ коего найденъ въ Эльнокумпѣ, былъ больше существующаго нынѣ индійскаго слона; за много столѣтій предъ симъ онъ жилъ въ Европѣ и сѣверной Азіи, ибо остатки его находятся по всей Европѣ, а особенно въ Россіи и Царствѣ Польскомъ при берегахъ всѣхъ почти значительнѣйшихъ рѣкъ даже до Аральскаго озера и до Кавказа, за предѣлами коихъ донынѣ не найдено слѣдовъ сего животнаго. Преимущественно же остатки его находятъ въ Сибири, гдѣ онъ и получилъ названіе мамонта, и гдѣ большіе передніе зубы его, называемые клыками, продаются какъ матеріалъ, извѣстный подъ именемъ слоновой кости. Головной черепъ мамонта — продолговатѣе слоноваго, нижняя челѣсть тупѣе и два, такъ названные, клыка длиннѣе и искривленнѣе. Надобно знать,

ROZMAITOŚCI.

—

O zębie mamutowym z Elnokumpia i źwierzętach przedpotopowych w ogólności.

(Ciąg dalszy.)

Mamut czyli słoń pierworodny (Elephas primigenius, Blumenb., E. mamonteus, Cuv. Fisch.), którego ząb trzonowy znaleziono w Elnokumpiu, większy był od żyjącego teraz indyjskiego słonia, żył przed wieki w Europie i Azyi północnéj, albowiem szczątki jego znajdują się w całéj Europie, a w Rossyi i Polsce przy brzegach prawie wszystkich rzek większych aż do jeziora Aral i do Kaukazu; za témi granicami dotąd nie znaleziono zabytków tego źwierza. Najczęściéj wykopuje się w Syberyi, gdzie też mamutem nazwany, i gdzie jego wielkie zęby przednie, zwane kłami, przedają na materyał kością słoniową zwany. Czaszka mamuta bardziéj jest podługowata aniżeli u słonia, szczęka dolna tępsza, dwa tak zwane kły dłuższe i mocniéj zakrzywione. Wiedzieć albowiem trzeba, że podług ścisłych zasad anatomii porównawczéj, ani słoń ani mamut prawdziwych kłów (dentes canini s. laniarii) nie mają, ale tylko dwa zęby przednie (primores) za oręż po-

— Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ: со дня прибытія въ Чесму тѣла въ Бозѣ почившей Великой Княжны Маріи Михаиловны до дня погребенія онаго, включительно, то есть, 11 го, 12 и 13 го числъ сего Декабря, закрыть всѣ спектакли въ С. Петербургѣ.

— Его Императорское Величество, назначивъ погребеніе Тѣла Ея Императорскаго Высочества Благовѣрныя Государыни Великой Княжны Маріи Михаиловны въ Петропавловской крѣпости сего Декабря 13-го дня, Высочайше повелѣть соизволилъ: съѣзжаться въ оный Соборъ обоего пола первыхъ 4 хъ классовъ Особамъ, Генераламъ, Лейбъ-Гвардіи Штабъ и Оберъ-Офицерамъ, того дня поутру въ 9 ть часовъ къ слушанію Божественной Литургіи.

—

Пажъ Левъ *Сенявинъ* Всемилостивѣйше пожалованъ въ Каммеръ-Пажи Двора Его Величества, со старшинствомъ съ 12-го Августа сего года.

Извѣстія съ Кавказа.

7-го Ноября 1846 года.

Въ дополненіе къ первому извѣстію о вторженіи *Шамиля* чрезъ землю Акушинцевъ въ Сѣверный Дагестанъ, и о совершенномъ его пораженіи отрядомъ Генералъ-Лейтенанта Князя *Бебутова*, получены слѣдующія подробныя свѣдѣнія:

12-го Октября, Князь *Бебутовъ*, по прибытіи изъ Темиръ-Ханъ-Шуры въ селеніе Кулецму, принялъ начальство надъ собраннымъ тамъ отрядомъ, въ составѣ пяти баталіоновъ пѣхоты, двухъ дивизіоновъ драгунъ и сборной сотни Донскаго No 29 го Полка, съ двумя легкими и четырьмя горными орудіями, командою съ ракетами и крѣпостными ружьями, и до 300 человѣкъ пѣшей и конной милиціи. Вечеромъ получено было извѣстіе, что жители селенія Аймяки частію передались *Шамилю*, и что аулъ ихъ уже занятъ партіею изъ трехъ тысячъ пѣшихъ и конныхъ Лезгинъ, подъ командою Наиба Муссы Бѣлоканскаго. *Шамиль* поручилъ ему, съ движеніемъ Русскихъ войскъ далѣе къ Лавашѣ, занять верхнія деревни Мехтулинскаго Ханства, и воспользоваться отсутствіемъ отряда для возмущенія жителей Шамхальскаго Владѣнія и нападенія на селенія Кулецму и Оглы, гдѣ находились наши склады продовольственныхъ и военныхъ запасовъ.

Чтобы разстроить эти замыслы и примѣромъ строгости надъ селеніемъ Аймяки остановить разливъ возмущенія, Князь *Бебутовъ* двинулся къ этой деревнѣ, 13-го числа на разсвѣтѣ, со всѣмъ отрядомъ, за исключеніемъ двухъ ротъ 3-го баталіона Апшеронскаго Полка, дивизіона драгунъ и двухъ горныхъ орудій, оставленныхъ въ селеніи Кулецмѣ.

— Jego Cesarska Mość Najwyżéj rozkazać raczył: od czasu przybycia do Czesmy ciała spoczywającéj w Bogu Wielkiej Xiężniczki Maryi Michałówny do pogrzebienia jego, włącznie, to jest, 11, 12 i 13-go ter. Grudnia, zamknąć wszystkie teatralne widowiska w St. Petersburgu.

— Jego Cesarska Mość, postanowiwszy, ażeby Ciało Jej Cesarskiej Wysokości Prawowiernej Wielkiej Xiężniczki Maryi Michałówny pogrzebione było w Pietropawłowskiéj twierdzy dnia 13-go Grudnia, Najwyżéj rozkazać raczył: obojéj płci osoby piérwszych czterech klass, Jenerałowie, oraz Sztabs- i Ober-Oficerowie Przybocznéj Gwardyi, mają tegoż dnia, o godzinie 9-éj z rano, zjeżdżać się na żałobne nabożeństwo do katedry rzeczonéj twierdzy.

—

Paż Leon *Sieniawin* Najłaskawiéj mianowany Kamer-Paziem Dworu Jego Cesarskiéj Mości, ze starszeństwem od dnia 12-go Sierpnia ter. roku.

Wiadomości z Kaukazu.

Dnia 7 listopada.

W uzupełnieniu piérwszych wiadomości o wtargnieniu *Szamil*a przez ziemie Akuszyńców do północnego Dagestanu i o zupełném jego rozbiciu przez oddział Jenerał-Porucznika Xięcia *Bebutowa*, odebrano szczegóły następujące.

Dnia 12 Października, Xiążę *Bebutow*, po przybyciu z Temirchan-Szury do wsi Kulecmy, objął dowództwo nad oddziałem tam zebranym, w ilości 5 batalionów piechoty, 2 dywizyonow dragonów, i zbornéj sociny 29 Dońskiego półku, z 2 lekkiemi i 4 górnemi działami, komendy z rakietami i fortecznemi strzelbami, oraz około 300 ludzi pieszéj i konnéj milicyi. Wieczorem odebrano wiadomość, że mieszkańcy wsi Ajmiaki w części przeszli do *Szamila*, i że ich auł już jest zajęty przez partyą od 3,000 pieszych i konnych Lezginców, pod wodzą Naiba Mussy Biełokańskiego. *Szamil* polecił mu, aby po posunieniu się rossyjskich wojsk ku Ławaszy, zajął górne wsi Chaństwa Mechtulińskiego i skorzystał z nieobecności oddziału dla poduszczenia mieszkańców Szamchalskiego Państwa i napadnienia na wieś Kulecmę i Ogły, gdzie znajdowały się nasze składy żywności i potrzeb wojennych.

Ażeby pomieszać te układy i przykładem surowości nad wsią Ajmiaki powstrzymać szerzenie się buntu, Xiążę *Bebutow* posunął się ku téj wsi 13 Października o świcie, z całym oddziałem, oprócz 2 kompanii 3 batalionu Apszerońskiego półku, dywizyonu dragonów i 2 górnych dział, które zostawił w Kulecmie.

что по точнымъ правиламъ сравнительной анатоміи, ни слонъ ни мамонтъ не имѣютъ настоящихъ клыковъ (*dentes canini s. laniarii*), но только—два передніе зуба (*primores*), служащіе оборонительнымъ орудіемъ. Сверхъ сего мамонтъ имѣетъ по парѣ коренныхъ зубовъ, на каждой сторонѣ въ обѣихъ челюстяхъ. Коренные зубы всегда бываютъ строенія полосоватаго; но полоски, составляющія зубъ, у мамонта ближе находятся одна къ другой, чѣмъ у нынѣшняго слона. Меньшіе коренные зубы, рѣже находимые въ Россіи, и Фишеромъ причисленные къ зубамъ меньшей породы слона (*Elephas pygmaeus*), принадлежатъ, по видимому, обыкновеннымъ, но молодымъ мамонтамъ.

Нѣкоторые къ породѣ Мамонта причисляютъ похожее на слона животное, исчезнувшее со временъ потопа и именующееся Бородавкозубомъ (*Mastodon*), котораго было нѣсколько породъ; но на ихъ коренныхъ зубахъ находятся на вѣнчикѣ бородовковидныя лоснящіяся выпуклости, которыя у престарѣлыхъ животныхъ получаютъ видъ четыреугольниковъ. Самая большая порода Бородавкозуба, называемаго исполинскимъ, и почитавшагося прежде мамонтомъ, описана подъ наименованіемъ *американскаго мамонта*, или *животнаго изъ Огіо*, такъ какъ близъ этой рѣки, въ Сѣверной Америкѣ, найдено много его остатковъ; но полный скелетъ его, вѣсомъ въ 1,000 фунтовъ, находится въ Бальтиморѣ въ Мерэйлендѣ, въ Пилевскомъ кабинетѣ; передняя часть его имѣетъ вышины 11 футовъ, задняя 9, а длина 17; слѣдовательно онъ длиннѣе слона, а такъ называемые его клыки заключаютъ 12 футовъ длины.

pychający służące. Oprócz tych, posiada mamut po parze trzonowych zębów, z każdéj strony w obu szczękach. Zęby trzonowe wszystkie są blaszkowatéj budowy, ale blaszki składające cały ząb w poprzek, bardziéj są ku sobie zbliżone u mamuta, aniżeli u słonia teraźniejszego. Mniejsze zęby trzonowe rzadziéj w Rossyi znajdywane i do słonia karłowatego (Elephas pygmaeus) przez *Fischera* zaliczone, zdają się należeć do mamutów zwyczajnych, ale młodych.

Niektórzy zajmują pod nazwaniem mamuta, źwierzę do słonia podobne, zaginione, zwane *Brodawkozębem* (Mastodon), którego kilka jest gatunków, lecz zęby ich trzonowe mają na koronie liczne wypukłości brodawkowate błyszczące, które po starciu się z zębami odpowiednémi czyli u źwierząt starszych przyjęły postać równoległoboków z polewy zębowéj utworzonych. Największy gatunek brodawkozębu, zwany olbrzymim, a za mamuta dawniéj uważany, opisuje się pod nazwaniem *Mamuta amerykańskiego* lub *źwierza z Ohio*, albowiem blizko téj rzeki w Ameryce północnéj, znaleziono liczne jego szczątki, zupełny zaś skelet 1,000 funtów ważący, znajduje się na Baltymorze w Maryland, w Muzeum Peal'a, wysoki z przodu stóp 11, z tyłu 9; długi stóp 17, zatém od słonia dłuższy, a tak zwane kły jego, mają 12 stóp długości.

Селеніе Аймяки лежитъ въ котлѣ, образуемомъ высокими отраслями Койсубулинскаго Хребта; спускъ съ онаго чрезвычайно крутъ и каменистъ; отъ подошвы до самаго селенія, на протяженія трехъ четвертей версты, дорога пролегаетъ по каменистымъ оврагамъ, въ которыхъ непріятель ожидалъ насъ, оградивъ себя наскоро, въ продолженіе ночи, наброcанными завалами.

Двѣ роты 3-го баталіона Апшеронскаго Полка, имѣя впереди охотниковъ, а за ними Шамхальскую и Мехтулинскую конныя и пѣшія милиціи, быстро спустились съ хребта. Не отвѣчая на выстрѣлы Мюридовъ, они очистили завалы одними штыками, и заняли передовыя сакли селенія. Между тѣмъ подоспѣли къ нимъ на подкрѣпленіе 1 й и 2 й баталіоны Апшеронскаго Полка, и поставлена баттарея изъ двухъ горныхъ орудій, на уступѣ, по которому спускались войска наши. Главная колонна, арріергардъ и кавалерія оставались въ боевомъ порядкѣ, на возвышенности, за исключеніемъ эскадрона драгунъ и Дагестанскихъ всадниковъ, которые отдѣлены были въ обходъ на дорогу, ведущую изъ селенія Аймяки къ Кудуху.

Начальникъ авангарда, Генералъ Маіоръ Князь *Кудашевъ*, направилъ вышеупомянутыя передовыя двѣ роты 3 го баталіона Апшеронскаго Полка и охотниковъ противъ отдѣльнаго возвышенія, находившагося среди аула, гдѣ заперлись въ мечети вытѣсненные изъ заваловъ Мюриды, а 2 й баталіонъ, раздѣленный на два полубаталіона, двинутъ былъ по дорогамъ справа и лѣва, имѣя въ резервѣ 1-й баталіонъ того же полка.

Апшеронцы, подъ командою Маіоровъ *Берхмана* и *Раутенберга*, поддерживаемые мѣткимъ огнемъ баттарей, смѣло пошли на штурмъ аула, очищая одну саклю за другою, и овладѣли мечетью; наконецъ обходное движеніе 1-го баталіона рѣшило бѣгство Мюридовъ, опасавшихся быть отрѣзанными; большая часть ихъ бросилась по дорогѣ къ Кудуху, куда заблаговременно высланы были наперерѣзъ эскадронъ драгунъ и Дагестанскіе всадники.

Чтобы сберечь войска для предстоящаго еще подвига изгнанія скопищъ *Шамиля* изъ Акуши, Князь *Бебутовъ* приказалъ прекратить преслѣдованіе, тѣмъ болѣе, что по мѣстности оно не обѣщало важныхъ результатовъ, ибо горцы находили возможность, взбираясь на утесистыя скалы, и скрываясь въ едва проходимыхъ ущельяхъ, избѣгнуть аттаки кавалеріи нашей.

Потеря непріятеля простирается, кромѣ сорока тѣлъ, оставленныхъ на мѣстѣ, до ста человѣкъ убитыми и ранеными. Отбитъ одинъ значекъ и взято въ плѣнъ три Мюрида. Съ нашей стороны убито нижнихъ чиновъ 1, милиціонеръ 1, ранено нижнихъ чиновъ 6, милиціонеровъ 2.

Wieś Ajmiaki leży w wąwozie, otoczonym wysokiemi rozgałęzieniami gór, pasma Kojsubulińskiego; zejście z nich nadzwyczaj spadziste i kamieniste; od połowy do saméj wsi, na przestrzeni $\frac{3}{4}$ wiorsty droga idzie kamienistemi wąwozami, w których nieprzyjaciel nas oczekiwał, ochroniony na prędce przez noc narzucanemi zawałami.

Dwie kompanie Apszerońskiego półku, poprzedzane ochotnikami, a za niemi Szamchalskie i Mechtulińskie konne i piesze milicye, szybko spuściły się z górnego grzbietu, i odpowiadając na strzały Miuridów, oczyściły zawały samemi bagnetami i zajęły przednie sakle osady. Tymczasem nadciągnęły im w pomoc bataliony 1 i 2 Apszerońskiego półku i urządzona została baterya z dwóch górnych dział, na pochyłości, po któréj wojska nasze się spuszczały. Główna kolumna, tylna straż i jazda, zostawały w szyku bojowym, na grzbiecie gór, wyjąwszy szwadron dragonów i Dagestańskich jeźdzców, które były posłane na okół, na drogę prowadzącą ze wsi Ajmiaki do Kuduchu.

Naczelnik przedniéj straży Jenerał-Major Xiążę *Kudaszew*, skierował dwie pomienione przodowe kompanie 3 batalionu Apszerońskiego półku i ochotników, naprzeciw oddzielnéj wyniosłości, znajdującéj się pośród auła, gdzie się byli zamknęli w meczecie, wyparci z zawałów Miuridy, a 2 batalion, rozdzielony na dwa półbataliony, posunięty był drogami z prawéj i lewéj strony, mając w odwodzie 1 batalion tegoż półku.

Apszerońcy, pod dowództwem Majorów *Berehmana* i *Rautenberga*, wspierani celnym ogniem bateryi, śmiało poszli do szturmu auła, oczyszczając jedną saklę(chatę) po drugiéj, i zdobyli meczet; nakoniec okrężne poruszenie 1 batalionu przywiodło do ucieczki Miuridów, którzy lękali się być odciętymi; większa ich część rzuciła się po drodze do Kuduchu, gdzie wcześnie był już wysłany dla przecięcia odwrotu szwadron dragonów i jeźdzcy Dagestańscy.

Ażeby oszczędzić wojska na zamierzone wyparcie band *Szamila* z Akuszy, Xiążę *Bebutow* rozkazał wstrzymać pogonią, tym więcéj, że z miejscowego położenia takowa nie obiecywała ważnych skutków, albowiem Górale, drapiąc się na urwiska i kryjąc się w ledwo dostępnych wąwozach, znajdowali sposobność chronić się przed natarciem naszéj jazdy.

Strata nieprzyjaciela dochodzi, prócz 40 trupa, zostawionego na miejscu, do 100 ludzi w zabitych i ranionych. Wzięto jeden mały sztandar i trzech Miuridów w niewolą. Z naszéj strony zabici: żołnierz 1, milicyoner 1, raniono żołnierzy 6, milicyonerów 2.

А потому, до открытія чего либо новаго, теперешніе зоологи допускаютъ всего одну только породу мамонта, который былъ вышиною отъ 15 до 18 футовъ, покрытъ рыжею шерстію и имѣлъ черную гриву. Такого именно Мамонта съ шерстію, кожею и мясомъ, нашелъ, въ 1799 году, Тунгузъ по прозванію Шумаховъ, при устьѣ рѣки Лены. Этотъ мамонтъ находился въ ледяной глыбѣ толщиною въ 250 футовъ, покрытой земляною корою въ 14 вершковъ. Когда въ 1804 году ледъ разставлъ, тогда бѣлые медвѣди и собаки начали пожирать его мясо, а такъ называемые клыки были отрублены и проданы въ видѣ слоновой кости. Остальной скелетъ, длиною въ 16 футовъ, а вышиною въ 17, съ кожею и остатками шерсти, купленъ былъ, за 8,000 руб, въ Бозѣ почившимъ Императоромъ Александромъ I, и перевезенъ въ С. Петербургъ, гдѣ находится и донынѣ въ Кунсткамерѣ. Другой цѣлый мамонтъ, стоящій въ землѣ, съ кожею и шерстію, найденъ на берегахъ рѣки *Alaseja*, которая за Индигиркою впадаетъ въ Ледовитое море. Въ Беринговомъ проливѣ, отъ вліянія солнечныхъ лучей, выплывали мамонтовы кости изъ ледяной горы, покрытой толстымъ слоемъ земли, описанной мореплавателемъ Коцебу. Обстоятельство сіе подало было поводъ къ ошибочному мнѣнію, будто бы мамонты жили нѣкогда подъ землею. Палласъ, на пространствѣ 1,000 миль, отъ Дона до Чукоцкаго носа, по прямой линіи, повсюду находилъ мамонтовы кости. Въ значительномъ количествѣ мамонтовъ, жившихъ нѣкогда въ Германіи, удостовѣряютъ на-

Póki zatém nic nówszego się nie odkryje, zoologowie teraźniejsi jeden tylko gatunek mamuta przyjmują, który od 15—18 stóp miał wysokości, okryty był wełną ryżą i czarną posiadał grzywę. Takiego właśnie mamuta z wełną, skórą i mięsem, znalazł roku 1799 Tunguz nazwiskiem Szumachów, przy ujściu rzeki Leny. Ukrywał się ten mamut w massie lodu na 250 stóp wysokiéj, a pokrytéj ziemią na cali 14; gdy w roku 1804 lod stopniał, białe niedźwiedzie i psy zaczęły pożerać mięso, a tak zwane kły ucięto i na kość słoniową sprzedano. Pozostały skelet 16 stóp długi, a na 17 wysoki, ze skórą i resztkami sierci kupiony został przez ś. p. Cesarza Alexandra I, za 8,000 rubli, do Petersburga przeniesiony, gdzie się i dotąd w tak zwanym zbiorze rzadkości (Kunstkammer) zachowuje. Drugiego całego mamuta pionowo w ziemi stojącego, ze skórą i siercią, znaleziono na brzegach rzeki Alaseja, która za Indygirką w kole biegunowém do Morza lodowatego wpada. W ciaśninie Berynga za wpływem promieni słonecznych wypływały także kości mamutowe, z topniejącéj góry lodowéj, pokrytéj grubą warstą ziemi, a opisanéj przez żeglarza Kotzebue'go. Ztąd też powstało było błędne mniemanie, że mamuty żyły kiedyś pod ziemią. Pallas na 1 000 milach od Donu zaczynając w prostéj linii ku przylądkowi Czukczów, wszędzie mamutowe kości znajdywał. Za wielką liczbą mamutów, w Niemczech kiedyś żyjących, mówi postrzeżenie Blumenbacha jeszcze w roku 1803 zrobione, że naówczas liczono już 200 mamutów w szczątkach znajdywanych. Co do nosorożców zaginionych dosyć powiedzieć, że już w roku 1786, uczony urzędnik Darmsztadzki *Merk*, liczył w Niemczech 22 sztuki, i

Жителямъ селенія Аймяки, кои не послѣдовали за Мюридами, дозволено было переселиться въ селенія Кулецму и Оглы; имущество и домы измѣнниковъ преданы огню.

Изгнавъ такимъ образомъ непріятеля изъ селенія Аймяки, и наказавъ оное въ примѣръ другимъ, Князь *Бебутовъ* возвратился того же числа на ночлегъ въ селенія Кулецму и Оглы, для дальнѣйшихъ наступательныхъ дѣйствій въ Акушу.

По всѣмъ извѣстіямъ обнаруживалось, что вторженіе въ настоящемъ году скопищъ *Шамиля* въ Даргинскій Округъ *), основано имъ на тайныхъ сношеніяхъ съ нѣкоторыми Акушинцами, обѣщавшими, отъ имени своего и другихъ, отторгнуться отъ владычества Русскихъ, и содѣйствовать *Шамилю* въ наказаніи жителей селеній Цудахара и Ходжалъ-Махи, за дѣйствія ихъ въ 1844 и 1845 годахъ. Къ этому заговору пристали нѣкоторые жители Мехтулинскаго Ханства, и даже Шамхальскаго Владѣнія.

Это заставило Князя *Бебутова* ускорить движеніемъ: 14-го числа съ разсвѣтомъ, выступилъ онъ со всѣми войсками, собранными въ селеніяхъ Кулецмѣ и Оглы, къ селенію Лаваши.

По прибытіи туда отряда, кромѣ управлявшаго Акушинскимъ Обществомъ Кадія Зухума и нѣсколькихъ человѣкъ, ему преданныхъ, никто не являлся къ намъ въ лагерь и нельзя было за дорогую плату отыскать человѣка для пересылки бумаги къ Князю *Аргутинскому-Долгорукову* по кратчайшему пути чрезъ селеніе Акушу въ селеніе Кумухъ: прямое сообщеніе Дагестанскаго съ Самурскимъ отрядомъ такимъ образомъ было прервано. Утушить волненіе при самомъ его началѣ, не дать *Шамилю* утвердиться въ Даргинскомъ Округѣ, можно было достигнуь однимъ боемъ; Князь *Бебутовъ* рѣшился, не ожидая содѣйствія Самурскаго отряда, аттаковать скопище *Шамиля* немедленно.

(*Окончаніе впредь*).

Mieszkańcom osady Ajmiaki, którzy nie poszli za Miuridami, pozwolono przesiedlić się do wsi Kulecmy i Ogły; domy i mienie zdrajców zostały ogniem zniszczone.

Wygnawszy tym sposebem nieprzyjaciela ze wsi Ajmiaki i ukarawszy ją przykładnie na postrach innym, Xiążę *Bebutow* wrócił dnia tegoż na nocleg do wsi Kulecmy i Ogły, dla dalszych wstępnych działań na Akuszę.

Ze wszystkich wiadomości dawało się widzieć, że wtargnienie w tym roku band *Szamila* w Darginski okręg *), ugruntowane było przez niego na tajemnych porozumieniach z niektórymi Akuszyńcami, którzy przyrzekli we własném i innych imieniu, oderwać się od podległości Rossyanom, i dopomódz *Szamilowi* do ukarania mieszkańców osad Cudachara i Chodżał-Machy, za ich czynności w latach 1844 i 1845. Do tego spisku przystali niektórzy mieszkańcy Chaństwa Mechtulińskiego i nawet Szamchalskiego Państwa.

To spowodowało Xięcia *Bebutowa* przyśpieszyć poruszenie. Jakoż dnia 14 Października o świcie, wystąpił ze wszystkiemi wojskami, zebranemi w Kulecmie i Ogły, do wsi Ławaszy.

Po przybyciu tam oddziału, prócz zarządzającego gminą Akuszyńską, Kadego *Zuchuma*, i kilku przychylnych mu ludzi, nikt się nie stawił do naszego obozu, i nie można było nawet za znaczne pieniądze znaleść posłańca dla odwiezienia depeszy do Xięcia *Argutińskiego Dolgorukowa*, najkrótszą drogą, przez wieś Akuszę do wsi Kumuch. Prosta kommunikacya Dagestańskiego z Samurskim oddziałem była tym sposobem przerwana. Stłumienie buntu w samym zarodzie, nie dopuszczenie *Szamilowi* ustalić się w Dargińskim okręgu, jedynie wstępnym bojem osiągnione być mogło. Xiążę *Bebutow* postanowił zatém, nie czekając pomocy Samurskiego oddziału, atakować niezwłócznie bandę *Szamila*.

(*Dokończenie nastąpi*).

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ. 8 *Декабря*.

Вчера, Король прибылъ въ Парижъ и предсѣдательствовалъ въ совѣтѣ министровъ, послѣ чего возвратился къ обѣду въ Сенъ-Клу.

— Графъ Моле имѣлъ вчера аудіенцію у Короля.

*) Даргинскій Округъ составленъ изъ покорныхъ обществъ Акушинскаго и Цудахаринскаго въ Среднемъ Дагестанѣ. Разоренное въ минувшемъ году селеніе Дарго, бывшее убѣжище *Шамиля*, находится въ Ичкеріи, на сѣверной покатости Кавказскихъ Горъ.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Francya.

Paryż, 8 *grudnia*.

W dniu wczorajszym zjechał Król do Paryża, w celu znajdowania się na radzie Ministrów, poczém wrócił na obiad do St. Cloud.

— Hr. Molé miał onegdaj posłuchanie u Króla.

*) Dargiński okrąg składa się z podległych nam gmin Akuszyńskiéj i Cudacharyńskiéj w Średnim Dagestanie. Zniszczona w roku przeszłym osada Dargo, która była schronieniem *Szamila*, leży w Izkeryi, na północnéj pochyłości pasma gór Kaukazkich.

блюденія Блюменбаха, дѣланныя еще въ 1803 году, ибо тогда насчитывали уже до 200 мамонтовъ, найденныхъ по частямъ. Относительно исчезнувшихъ носороговъ довольно замѣтить, что уже въ 1786 году, ученый Дармштадтскій чиновникъ, *Меркъ*, считалъ въ Германіи 22 штуки сего животнаго, и объ этомъ изъ Дармштадта сообщилъ въ Вильну профессору естественной исторіи б. Виленскаго Университета, Георгію Форстеру. На Арнской равнинѣ, близъ Флоренціи нашли остатки 200 гиппопотамовъ. Отпечатки и остатки птичьихъ костей, иногда окаменѣлыхъ, были находимы въ разныхъ странахъ, о чемъ сообщаетъ, извѣстный ученому міру, Графъ *Константинъ Тизенгаузъ*, въ обширномъ и важномъ своемъ сочиненіи, присовокупляя вмѣстѣ доказательство въ несомнѣнномъ существованіи допотопныхъ птицъ, различной породы, нынѣ не существующихъ. Этотъ же ученый орнитологъ упоминаетъ даже о цѣломъ родѣ большихъ исчезнувшихъ птицъ, называемомъ *Dinornis* и о пяти его породахъ, изъ коихъ самая большая была въ 15 футовъ вышиною. Слѣды ступеней, лапъ и пальцевъ разныхъ исчезнувшихъ животныхъ, открытые на песчаникахъ при Гильдбургаузенѣ, а также въ Лифляндіи и Америкѣ, послужили къ объясненію породы *Chirotherium Fisch.* и нѣкоторыхъ птицъ (*Ornithichnites*), особенно же безлапчатыхъ, въ Конектикутѣ, описанныхъ Профессоромъ Гичкокомъ.

(*Окончаніе впредь*).

o tém do Wilna z Darmsztatu donosił Professorowi historyi naturalnéj b. Uniw. Wileń. Jerzemu Forsterowi w obszernym *liście* drukowanym w języku francuzkim. W dolinie Arno pod Florencyą znaleziono szczątki 200 hippopotamów. Wyciski i szczątki kości ptaszych, niekiedy skamieniałych, znajdywane były w różnych krajach, wylicza je znany uczonemu światu *Konstanty* Hrabia *Tyzenhauz* w obszerném i dokładném dziele swojém, (*Ornitologia Powszechna*), przytaczając razem dowody niewątpliwego istnienia ptaków przedpotopowych, odmiennych od dziś żyjących gatunków. Tenże uczony ornitolog, wspomina nawet o całym rodzaju ptaków olbrzymich zaginionych, zwanym *Dinornis*, i o pięciu jego gatunkach, z których największy miał 15 stóp wysokości. Ślady stóp, łap i palców rozmaitych źwierząt zaginionych, odkryte na piaskowcach pod Hildburghauzen, oraz w Inflantach i w Ameryce, stały się powodem do wyjaśnienia gatunków *Chirotherium* (Łapoźwierza) i niektórych ptaków (Ornithichnites), a co rzecz szczególna olbrzymich i bezpłetwowych w Konektikut, opisanych przez Professora *Hitchkok*.

(*Dokończenie nastąpi*).

— Въ Монитерѣ помѣщено Королевское постановленіе о пріостановленіи, на безсрочное время, заключеннаго въ 1826 году съ Англіею трактата, по силѣ коего, произведенія азіятскія, африканскія и американскія, привозимыя на англійскихъ судахъ во Францію и на французскихъ въ Англію, могутъ только храниться запертыми. Трактатъ этотъ пріостановленъ по поводу предоставленія большихъ льготъ торговлѣ хлѣбомъ.

— Въ газетѣ *Presse* напечатаны донесенія о послѣдней французской экспедиціи въ Японію, которая возвратилась уже въ Китай, испытавъ неудачу; Французская эскадра была столь же дурно принята, какъ и эскадра американская въ 1838 году. Повсюду корабли находили гавани укрѣпленныя пушками и гарнизоны подъ ружьемъ, готовые встрѣтить корабли выстрѣлами. Экспедиціею командовалъ контръ-адмиралъ Сесилль. Издаваемыя въ Китаѣ англійскія газеты сообщаютъ, что французская эскадра потерпѣли важныя оскорбленія и радуются прежде времени тому, что Франція должна по сему поводу объявить Японіи войну.

— Тунисскій бей, во время посѣщенія Версальскаго Музея, узнавъ о собиравшихся приношеніяхъ въ пользу бѣдныхъ, препроводилъ къ одной изъ собиравшихъ эти приношенія дамѣ, Г-жѣ Обернонъ, 10,000 фр. для этой цѣли.

— Приношенія, поступившія уже въ центральный комитетъ, простираются слишкомъ до 1,100,000 фр.

9 Декабря.

Принцъ Монпансье, въ Венсеннѣ, давалъ вчера обѣдъ для Тунисскаго бея. Пробывъ нѣкоторое время въ комнатахъ принца, бей отправился, въ сопровожденіи привѣтливаго хозяина въ оружейную, и удивленъ былъ отличнымъ устройствомъ оной. Увидѣвъ бюстъ Королевы, составленный изъ ружей, онъ сказалъ съ восторгомъ: „она имѣетъ лучшую защиту въ сердцахъ Французовъ" Изъ оружейной, бей отправился въ казаматы Венсенскаго форта. Между тѣмъ прибыли на дворъ этого замка двѣ баттареи 5-го артиллерійскаго полка, которымъ бей дѣлалъ смотръ, при звукахъ трубъ и барабановъ. Потомъ осматривалъ онъ конюшни, и остался весьма ими доволенъ. Изъ замка, бей поѣхалъ въ полигонъ, гдѣ, по приказанію принца Монпансье, устроенъ былъ для него кіоскъ, изъ котораго бей смотрѣлъ на ученье орлеанскихъ стрѣлковъ и артиллеріи. Видя быстрыя движенія этихъ стрѣлковъ, бей воскликнулъ съ удивленіемъ: „Какой оплотъ можетъ выдержать натискъ этого урагана." Послѣ артиллеріи выступила егерская школа, состоящая подъ начальствомъ полковника Бертье, которая производила пальбу изъ новыхъ ружей, на разстояніи 1,800 или 3,000 футовъ. Говорятъ, что бей, смотря на движенія, исполненныя французскими войсками, сказалъ маршалу Сульту: „Теперь только понимаю, что значитъ слово хорошо; по возвращеніи въ Тунисъ, я запрещу произносить его въ моемъ владѣніи." Въ заключеніе смотра въ Венсеннѣ, у принца Монпансье былъ большой обѣдъ, на которомъ находились всѣ начальники отрядовъ; наконецъ сожженъ былъ великолѣпный фейерверкъ. Бей, восхищаясь потѣшными огнями, сказалъ къ присутствовавшимъ: „Богъ создалъ свѣтъ одного цвѣта, а здѣсь видны тысячи оттѣнковъ его."

— Изъ Мазаграна (въ Мароккскомъ владѣніи) пишутъ, что французскій генеральный консулъ Дюшато, отправленный къ Мароккскому Султану, по особому порученію, прибылъ туда 16 Ноября, и былъ принятъ съ большими почестями. Г-нъ Дюшато повезъ для мароккскаго Султана разные подарки, въ томъ числѣ 6 лошадей нормандскихъ и 6 полевыхъ орудій. Говорятъ, что ему поручено склонить Султана, чтобы онъ перенесъ свою столицу въ городъ Фецъ, для того, чтобы ближе наблюдать за движеніями Абд-эль Кадера, также испросить разрѣшеніе, чтобы французскія войска могли преслѣдовать эмира въ предѣлахъ Мароккскаго владѣнія.

— Министру внутреннихъ дѣлъ открытъ кредитъ въ 500,000 фр., на починку меньшихъ дорогъ, поврежденныхъ наводненіями.

— Бывшій Португальскій министръ, Коста-Кабраль, пріѣхалъ въ Байонну.

— *Monitor* ogłosił postanowienie Królewskie, zawieszające, na czas nieograniczony, traktat handlowy w roku 1826 zawarty z Anglią, mocą którego, płody Azyatyckie i Amerykańskie, na okrętach francuzkich do Anglii, a na angielskich do Francyi wprowadzane, tylko pod kluczem znajdować się mogły. Traktat pomieniony zawieszony został z powodu nadania większéj swobody handlowi zbożem.

— Gazeta *Presse* zawiera wiadomości o ostatniéj wyprawie francuzkiéj do Japonii, która już wróciła do Chin. Eskadra francuzka równie źle była przyjęta, jak eskadra amerykańska w 1838 roku. Wszędzie gdzie się stawiły okręty, znalazły porty obsadzone działami i załogi pod bronią, gotowe do przywitania ich w sposób najnieprzyjaźniejszy. Wyprawa ta była dowodzona przez Kontr-Admirała Cécille. Gazety angielskie wychodzące w Chinach donoszą, że eskadra francuzka poniosła ważne obelgi, i cieszą się zawczasu perspektywą wojny, którą Francya powinnaby z téj przyczyny wypowiedzieć Japonii.

— Bej Tunisu zwiedzając Muzeum Wersalskie i dowiedziawszy się o zbieranéj kweście na ubogich, przesłał jednéj z kwestarek Pani Aubernon, 10,000 franków na ten przedmiot.

— Składki zebrane w Komitecie centralnym na rzecz ofiar ostatnich powodzi, wynoszą już przeszło 1,100,000 franków.

Dnia 9 grudnia.

Xiążę Montpensier otworzył wczoraj swoje salony w Vincennes zabawą, wyprawioną dla Beja Tunetańskiego. Bej, zabawiwszy chwil kilka w pokojach Xięcia, udał się, ze swoim uprzejmym gospodarzem, do zbrojowni, któréj wykwintne urządzenie podziwiał. Widząc popiersie Królowéj z broni ułożone, rzekł z zapałem: „Ma on lepszą ochronę w sercach wszystkich Francuzów." Ze zbrojowni udał się do kazamat i nowego zamku. Tymczasem przybyły na dziedziniec dwie baterye 5-go półku, które Bej musztrował przy dźwięku trąb i bębnów. Następnie zwiedził stajnie, z wielkiem swojém zadowoleniem. Z zamku udał się na poligon, gdzie z urządzonego dlań przez Xięcia Montpensier kiosku, przypatrywał się obrotom strzelców Orleańskich i ćwiczeniom artylleryi. Widząc szybkie obroty piérwszych, zawołał z podziwieniem: „Jakiż wał mógłby się oprzeć temu orkanowi." Po artylleryi wystąpiła szkoła strzelców, zostająca pod dowództwem Półkownika Berthier, która nowemi karabinami strzelała o 1,800 do 3,000 stóp odległości. Mówią, że Bej, patrząc na obroty wykonywane przez wojsko francuzkie, rzekł do Marszałka Soult: „Teraz dopiéro wiém, co ten wyraz „dobrze" znaczy; za powrótem do Tunetu zakażę go wymawiać w moich państwach." Świetny obiad, dany przez Xięcia Montpensier, na którym znajdowali się także wszyscy dowódzcy oddziałów, tudzież wspaniałe ognie sztuczne, wykonane przez szkołę strzelców, zakończyły uroczyste przyjęcie Beja w Vincennes. Bej podziwiając czarujące ognie, rzekł do obecnych: „Bóg dał światłu jednę tylko barwę, a tu widzę ich tysiące."

— Donoszą z Mazagranu (w państwie Marokkańskiem), że Jeneralny Konsul francuzki Du Chasteau, udający się w poselstwie do Cesarza, wylądował także 16-go listopada. Władze przyjmowały go z największemi honorami. P. Du Chasteau wiezie dla Cesarza liczne podarunki, a mianowicie 6 koni Normandzkich i 6 dział polowych. Mówią, że posłannik francuzki, otrzymał polecenie skłonić Cesarza do przeniesienia swojéj stolicy do Fez, dla bliższego ognie czuwania nad Abd el-Kaderem, tudzież wyjednać dla wojsk francuzkich pozwolenie ścigania Emira w państwach Marokkańskich.

— Ministrowi spraw wewnętrznych udzielony został kredyt 500,000 fr. na naprawę dróg ubocznych, przez wylewy uszkodzonych.

Były Minister Portugalski, Costa Cabral, przybył do Bajonny.

10 *Декабря.*

Въ оффиціальномъ Мониторѣ сообщаютъ, что въ минувшую Субботу, 5 ч. с. м., Его Величество Король наложилъ при Дворѣ трауръ на восемь дней, по случаю кончины Ея Императорскаго Высочества Великой Княжны Маріи Михаиловны.

— Изъ оффиціальныхъ донесеній извѣстно теперь, что французскіе плѣнные, взятые Абд-эль-Кадеромъ, освобождены, не по размѣну, но за выкупъ; правительство заплатило за нихъ 30,000 фр. Правда, что эмиръ хотѣлъ сдержать слово и освободить плѣнныхъ въ замѣнъ за своихъ Арабовъ, но подчиненные его не согласились на это, изъ своекорыстныхъ видовъ.

— Французскій банкъ имѣлъ 1-го с. м. 103 мил. фр. въ наличности.

— Въ Ліонѣ, болѣе 1,000 работниковъ, на шелковыхъ фабрикахъ, покинули свои занятія, требуя, чтобы уменьшено было время для работъ.

— Г-нъ Леверье назначенъ учителемъ математики графа Парижскаго.

— Городъ Руанъ, по поводу разлитія рѣкъ, понесъ потери на 5,800,000 фр.

Англія

Лондонъ, 5 *Декабря.*

Извѣстно, что министръ иностранныхъ дѣлъ, лордъ Пальмерстонъ, посѣщалъ претендента испанскаго престола, графа Монтемолина, и за симъ принималъ его у себя, причемъ разговоръ продолжался болѣе часа. Въ оппозиціонныхъ газетахъ дѣлаютъ по сему поводу разныя заключенія, и уже предсказываютъ, что лордъ Пальмерстонъ будетъ содѣйствовать карлистскому возстанію; нѣкоторые видятъ въ этомъ возобновленіе политики, которой за 125 лѣтъ предъ симъ Альберони и Дюбоа держались противъ Англіи и Ганноверскаго Дома, особенно, что они держали какъ бы въ резервѣ двухъ претендентовъ. Кто же проигрываетъ въ этомъ случаѣ, — присовокупляютъ въ одной газетѣ, — конечно претенденты: они, обольщаясь несбыточными надеждами, пренебрегаютъ настоящими своими выгодами.

— Ирландскіе католическіе архіепископы и епископы собрались въ послѣднихъ числахъ м. м., въ Дублинѣ, въ Синодъ, и послѣ пятидневныхъ совѣщаній разъѣхались по своимъ епархіямъ. Дѣла главной мейнутской семинаріи а также положеніе Коллегій, которыя католическіе Ирландцы имѣютъ въ Парижѣ, Римѣ, Испаніи, Бельгіи и другихъ странахъ, были поочередно предметомъ совѣщаній сего собранія. Въ одной газетѣ сообщаютъ, что епископы подписали записку въ Парламентъ, касательно отмѣненія нѣкоторыхъ статей акта эмансипаціи католиковъ, по силѣ которыхъ монастыри изъяты изъ общаго узаконенія, а также всѣхъ старинныхъ постановленій, которыя донынѣ еще существуютъ противъ монастырей, и сила коихъ уже уничтожена относительно свѣтскаго духовенства и католиковъ вообще.

— Въ *Standard* сообщаютъ изъ Бирмангана, что въ послѣднее время куплено тамъ весьма значительное количество огнестрѣльнаго оружія для Ирландіи, и заказы все еще усиливаются. Въ городѣ нѣтъ ни одной фабрики, которая бы не продала даже стараго и неудобнаго оружія. Всѣ приписываютъ это перемѣнѣ закона, воспрещавшаго имѣть оружіе въ Ирландіи. Донынѣ во всякомъ городѣ было только извѣстное число артиллеристовъ, имѣвшихъ право продавать огнестрѣльное оружіе, а привозъ онаго въ Ирландію былъ строжайше воспрещенъ. Полученные въ Бирмиганѣ заказы не ограничиваются однимъ какимъ либо мѣстомъ Ирландіи, но относятся ко всѣмъ, пунктамъ оной. Но болѣе всего покупаются обыкновенныя охотничьи ружья.

— Въ *Times* перепечатана статья изъ газеты *Boston Times*, заключающая слѣдующее телеграфическое донесеніе изъ Нью Іорка, въ подлинности которой однако не льзя ручаться: Сантана взялъ 2 милліона долларовъ, назначенные для англійскихъ капиталистовъ. Деньги эти были уже на пути въ Тампико, откуда на двухъ англійскихъ пароходахъ имѣли быть отправлены въ Англію.

— Въ газетѣ *Times*, основываясь на *Journal de Comercio de Rio de Janeiro*, сообщаютъ слѣдующія новости, полученныя тамъ изъ Монтевидео отъ 19 Сентября: „Парагвайское правительство препроводило къ англійскому и французскому посланникамъ предположеніе, что оно назначаетъ корпусъ въ 30,000

Dnia 10 *grudnia.*

Monitor urzędowy donosi, że w przeszłą Sobotę, 5 b. m. Król Jego Mość przywdział żałobę na dni ośm po zeszłéj Wielkiej Xiężniczce Maryi Michałównie Rossyjskiéj.

— Wiadomo jest teraz z doniesień urzędowych, że jeńcy Francuzcy, wyswobodzeni z rąk Abd el-Kadera, odzyskali swą wolność, nie przez wymianę, ale za wykupem; rząd bowiem zapłacił za nich 30,000 f. Wprawdzie Emir chciał dotrzymać słowa i wydać jeńców za wymianę swoich Arabów, atoli podwładni jego nie zezwoli na to, szukając osobistych dla siebie zysków.

— Bank francuzki, d. 1-go b. m. miał 103 milionów fr. w gotowiźnie.

— W Lyonie, przeszło 1,000 fabrykantów, w warsztatach jedwabnych opuściło swoje prace, żądając, ażeby im zmniejszono godziny roboty.

— P Leverrier mianowany został nauczycielem matematyki Hrabiego Paryża.

— Miasto Roanne, skutkiem wylewów, poniosło 5,800,000 fr. straty.

Anglia.

Londyn, 5 *grudnia.*

Wiadomo, że Minister spraw Zagranicznych Lord Palmerston był osobiście u Pretendenta do tronu hiszpańskiego Hrabi de Montemolin, i następnie przyjmował go u siebie, gdzie rozmowa trwała przeszło godzinę. Gazety oppozycyjne rozmaite ztąd czynią wnioski i już przewidują, że Lord Palmerston będzie czynnie wspierał powstanie Karlistowskie; inne widzą w tém odnowioną politykę, jakiéj przed 125 laty Alberoni i Dubois używali przeciw Angli i Domowi Hanowerskiemu, mianowicie, iż trzymali jakby na odwodzie dwóch Pretendentów. Kto najgorzéj na tém wychodzi, dodaje jedna gazeta, to sami ciż Pretendenci, którzy łudząc się próżnemi nadziejami, zaniedbują istotne swe interessa.

— Arcybiskupi i Biskupi Katoliccy Irlandscy byli ostatnimi dniami zgromadzeni w Dublinie na Synod; i po pięciodniowéj naradzie rozjechali się po swych dyecezyach. Sprawy wielkiego Seminaryum w Maynooth, oraz położenie kolegii, które katolicy Irlandscy posiadają w Paryżu, Rzymie, Hiszpanii, Belgii i w innych krajach, zajmowały z kolei to zgromadzenie. Podług jednéj gazety, Biskupi podpisali Memoryał, proszący Parlamentu o odwołanie pewnych punktów aktu emancypacyi katolików, któremi klasztory wyjęte są z pod pospolitego prawa, tudzież wszelkich starych Statutów, które dotąd przeciw tym zakładom istnieją, a które zostały już zniesione co do Duchowieństwa świeckiego i katolików w ogólności.

— *Standard* donosi z Birmingham, iż w ostatnim miesiącu zakupiono tam bardzo wiele broni palnéj dla Irlandyi i zakupy coraz się pomnażają. Może niema w mieście jednéj fabryki, którąby nie pozbyła się z łatwością nawet staréj i niezgrabnéj broni palnéj. Wszyscy przypisują to poszukiwania modyfikacyi prawa, zabraniającego posiadania broni w Irlandyi. Dotąd bowiem w każdym mieście była tylko pewna liczba puszkarzy upoważnionych do sprzedaży broni palnéj, a dowóz do Irlandyi pod surową karą był zakazany. Obstalunki, które otrzymano w Birmingham, nie pochodzą z jednego lub kilku tylko punktów, ale ze wszystkich okolic Irlandyi. Najwięcéj jednak zakupują strzelb zwyczajnych do polowania.

— *Times* zawiera wyciąg z dziennika *Boston Times*, obejmujący następującą telegraficzną wiadomość z New-Yorku, za któréj autentyczność jednak nie zaręcza: „Santana zabrał 2 miliony dollarów, przeznaczone dla kapitalistów angielskich. Pieniądze te były w drodze do Tampiko, zkąd na dwóch angielskich parostatkach miały być wysłane do Anglii.

— *Times* ogłasza według *Journal de Comercio de Rio-de Janeiro* następujące nowiny, które tam otrzymano z Montevideo pod d. 19 września: „Rząd Paraguaju przesłał Posłom Anglii i Francyi propozycyą, że zgromadzi 30,000 wojska, aby z nowém natężeniem prowadzić wojnę przeciw

чел., дабы снова усилить непріятельскія дѣйствія противъ Розаса. Въ Корьентесѣ рѣшительно объявили себя противъ предположенныхъ переговоровъ съ Розасомъ.

6 Декабря.

Министръ внутреннихъ дѣлъ объявилъ вчера депутаціи Лондонскихъ граждан, подавшей ему прошеніе объ открытіи портовъ, что прошеніе сіе поднесетъ онъ Королевѣ, но безъ предстательства со своей стороны.

— Изъ Ирландіи снова получаются неблагопріятныя донесенія на счетъ правственнаго и физическаго состоянія тамошняго народонаселенія.

— Въ *Times* признаютъ зловѣщимъ признакомъ потребность на огнестрѣльное оружіе, обнаружившуюся въ Ирландіи. Въ этой газетѣ удивляются тому, что народъ ввергнутый въ такую нищету, имѣетъ однако возможность употреблять на этомъ предметъ значительныя суммы.

Италія.

Римъ, 26 Ноября.

По распоряженію Его Святѣйшества, привилегированныя судебныя палаты, которымъ принадлежало рѣшеніе всякихъ споровъ съ Камерою, уничтожены, а дѣйствія ихъ предоставлены впредь обыкновеннымъ судамъ. Главною причиною, побудившею правительство къ сему распоряженію было то, что правительство часто находилось въ помянутыхъ палатахъ въ качествѣ истца и судьи.

— Дворъ Сардинскій отозвалъ своего посланника въ Римѣ гр. Броли ди Момбелло, и опредѣлилъ ему пенсіонъ, а на мѣсто его назначилъ маркиза Парето, министра-резидента въ Константинополѣ.

— Французскій посланникъ, гр. Росси, прибылъ третьяго дня изъ Парижа, и вчера имѣлъ аудіенцію у Папы.

— Его Святѣйшество простилъ на этотъ случай обвиненнымъ въ причиненіи смятеній нъ Борго-ди-Фаэнцѣ, (о которыхъ мы въ свое время сообщили); но велѣлъ внушить, что тѣ, кои возобновятъ такое преступленіе, будутъ приговорены къ работамъ въ Агро Романо.

— Изъ Болоньи отъ 5 го Ноября сообщаютъ, что Его Святѣйшество Папа Пій IX, изданнымъ на дняхъ декретомъ возстановилъ силу постановленія 1732 года, по коему города Анкона и Синигалія объявлены были вольными гаванями. Вслѣдствіе сего, въ сихъ двухъ городахъ немедленно будутъ устроены торговые магазины.

— Въ *Revue de Genève* сообщаютъ, что Папскій Нунцій писалъ къ временному правительству съ извѣщеніемъ о полученіи ноты, сообщающей объ учрежденіи въ Женевѣ новаго порядка вещей. Такимъ образомъ дипломатическія сношенія новаго правительства съ Римомъ не будутъ прекращены.

28 Ноября.

Третьяго дня, въ 9 часовъ вечеромъ, пріѣхалъ сюда Е. К. В. наслѣдникъ Баварскаго престола, подъ именемъ графа Верденфельса, и остановился въ гостинницѣ *Villa Malta*. Сегодня, по полудни, съ чрезвычайнымъ посланникомъ гр. Спауромъ и многочисленною свитою, онъ отправился изъ Вилла Мальта въ Квиринальный дворецъ, гдѣ былъ принятъ съ должными почестями и представленъ Папѣ, на торжественной аудіенціи. Его Святѣйшество долго разговаривалъ съ принцемъ, гр фомъ Спауромъ и другими лицами изъ свиты. Принцъ посѣтилъ нѣсколько мастерскихъ извѣстныхъ художниковъ.

— Слѣдующія перемѣны произойдутъ непремѣнно по государственной службѣ: тепер шній государственный Казначей будетъ отъ настоящей своей должности уволенъ, и отправится въ Равенну для занятія поста делегата. Монсиньоръ Медичи, который по званію своему *Maestro di Camera* Его Святѣйшества, принималъ всѣ поступавшія къ Папѣ записки и просьбы, насчетъ частныхъ аудіенцій, на дняхъ оставитъ свое мѣсто. Наконецъ послѣдуетъ удаленіе губернатора Марини, который отправится въ Лиссабонъ для занятія мѣста Нунція. Римскимъ губернаторомъ будетъ назначенъ Монс. Гресселини, который теперь вмѣсто Легата Росси находится въ Анконѣ. Этотъ человѣкъ отличается образованностію и правотою.

Rozasowi. W Corientes formalnie się oświadczono przeciw zaprojektowanym układom z Rozasem.

Dnia 6 grudnia.

Minister spraw wewnętrznych oświadczył wczoraj deputacyi obywateli Londyńskich, która mu złożyła memoryał o otworzeniu portów, że prośbę tę złoży u podnóżka tronu, lubo sam popierać jéj nie będzie.

— Z Irlandyi nadchodzą znowu niepomyślne nowiny względem moralnego i fizycznego stanu tamtejszéj ludności.

— *Times* poczytuje za złowrogi symptomat potrzebowanie broni, które się okazało w Irlandyi, i dziwi się jak się to dzieje, że kiedy lud w takim pogrążony jest niedostatku, ma jednak możność wydatkowania znacznych na ten przedmiot pieniędzy.

Włochy.

Rzym, 26 listopada.

Według rozporządzenia Ojca św., uprzywilejowane trybunały, do których należało rozstrzyganie wszelkich sporów z Kamerą, zostały zniesione, a czynności ich poruczono na przyszłość zwyczajnym sądom. Główną pobudką do tego rozporządzenia miało być to, że rząd częstokroć znajdował się w tém położeniu, iż w owych sądach był razem i skarżącym i sędzią.

— Dwór Sardyński odwołał Posła swego z Rzymu, Hr. Broglie di Mombello, i udzielił mu emeryturę; w jego miejsce zaś mianował Posłem Margr. Pareto, dotychczasowego Ministra rezydenta w Stambule.

— Poseł francuzki, Hr. Rossi, przybył tu onegdaj z Paryża i miał wczoraj posłuchanie u Ojca św.

— Jego Świątobliwość Papież przebaczył na ten raz sprawcom rozruchów w Borgo di Faenza (o których w swoim czasie donieśliśmy), lecz kazał zarazem ich ostrzedz, że ci, którzyby ponowili podobne przestępstwo będą zesłani do robót w Agro Romano.

— Donoszą z Bolonii pod d. 5 listopada, że Jego Świątobliwość Papież Pius IX, dekretem świeżo wydanym, przywrócił moc obowiązującą postanowieniu z roku 1732, przez które miasta Ankona i Sinigaglia ogłoszone były za porty wolne. W skutek tego, składy handlowe niezwłócznie będą ustanowione w obu tych miastach.

— *Revue de Genève* donosi, że Nuncyusz Papieżki odpisał tamecznemu rządowi tymczasowemu, oznajmując o odebraniu odezwy, zawiadamiającéj o ustanowieniu w Genewie nowego rządu, i że przeto dyplomatyczne stosunki ze Stolicą Apostolską nie będą przerwane.

Dnia 28 listopada.

Onegdaj, o godzinie 9-éj wieczorem, przybył tu J. K. W. Następca tronu Bawarskiego, pod nazwiskiem Hrabiego Werdenfels, i wysiadł w Villa-Malta. Dzisiaj zaś po południu, udał się z Hr. Spaur, Posłem nadzwyczajnym, i licznym orszakiem, z Villa-Malta do pałacu Kwirynalskiego, gdzie przyjęty z należącemi honorami, przedstawiony był Ojcu św. na uroczystém posłuchaniu. Jego Świątobliwość raczył długo rozmawiać z Xięciem, Hr. Spaur i osobami należącemi do orszaku. Xiąże odwiedził także kilku znakomitych artystów w ich pracowniach.

— Następujące zmiany zajść mają z pewnością w służbie publicznéj: Dotychczasowy Podskarbi zostanie z urzędu swego złożony i uda się na Delegata do Raweuny; podobnież Mons. Medici, który jako Maestro di Camera Jego Świątobliwości, przyjmował wszystkie do Papieża podawane momoryały, oraz prośby o prywatne posłuchanie, ma w tych dniach ustąpić z miejsca swego. Nareszcie nastąpi także tyle razy już wspominane usunięcie Gubernatora Marini; słychać, że uda się do Lizbony na posadę Nuncyusza. Gubernatorem Rzymu ma zostać Mons Grasselini, który w miejsce Legata Rossi posłany został do Ankony. Jest to mąż energiczny, wysoko ukształcony i gruntownie prawy.

— Въ письмѣ изъ Мессины, полученномъ здѣсь вчера вечеромъ, содержится слѣдующее ужасное извѣстіе о несчастіи, постигшемъ тамошніе окрестности: ,,Уже 28-го Октября шелъ въ окрестностяхъ Мелаццо и Барцелоны (при Мессинскомъ Проливѣ) проливной дождь, произведшій довольно много вреда своею силою. Дождь продолжалъ итти до 2-го Ноября; но въ этотъ день омраченное тучами небо разрѣшилось такими ужасными потоками, что къ 5 му числу, безпрерывнымъ ливнемъ, цвѣтущая страна была опустошена несравненно болѣе, нежели во время катастрофы 30-го Сентября. Несчастіе постиралось на всю Мессинскую Область. Пять рѣкъ, текущихъ тамъ на равнинѣ, имѣющей 10 миль въ ширину, разлились такъ, что вредъ, нанесенный этимъ страшнымъ наводненіемъ, полагаютъ слишкомъ въ 2 мильйона унцій (т. е. 5 мильйновъ скуди). Многія небольшія селенія уничтожены совсѣмъ. Равнина между Мелацдо и Санто-Пьерто, прежде столь плодоносная, представляетъ обширное озеро, по которому ѣздятъ на баркахъ. Кателабіанскій мостъ, колосальное произведеніе древности, выдержавшій удары двухъ тысячелѣтій, отъ дѣйствія ужасныхъ потоковъ съ горъ, соединеннаго съ усиліями потоковъ на равнинѣ, разрушенъ и разнесенъ. Огромныя глыбы тесаннаго камня, были скрѣплены самыми толстыми желѣзными связями, изъ этихъ желѣзныхъ связей вырвано и унесено водою около 2,000 квинталовъ (т. е. 500 000 Римск. фунтовъ). Слѣдствія сего опустошенія для жителей ужасны, потому что всѣ запасы муки и плодовъ увлечены и уничтожены водою. Многіе изъ бѣднѣйшаго класса ожидаютъ голодной смерти. Число погибшихъ простирается, какъ говорятъ, отъ 7 до 8 чел; оно незначительно потому, что страшный ливень начался днемъ, а не ночью, какъ было Сентября 30-го.

Испанія.

Мадритъ, 27 Ноября.

Теперь вниманіе публики занято исключительно выборами. Всѣ партіи: министерская, пуританская (умѣренная оппозиція) и восторженная, употребляютъ всѣ силы, чтобы поддержать своихъ кандидатовъ. Министры Монъ и Пидаль предложили себя кандидатами въ двухъ мадритскихъ частяхъ, и соперничествуютъ съ Пачеко и Саламанка, изъ коихъ послѣдній питаетъ непримиримую ненависть къ Г. Мону, такъ какъ сей не хотѣлъ возобновить контракта на счетъ откупа продажи соли.

— Сообщаютъ, что важныя недоразумѣнія произошли въ составѣ кабинета, и все заставляетъ предсказывать скорую перемѣну министровъ.

— Правительство велѣло напечатать во всѣхъ оффиціяльныхъ газетахъ списокъ карлистамъ, бѣжавшимъ изъ Франціи, въ намѣреніи пробраться въ Испанію. Властямъ предписано схватить этихъ мятежниковъ и ожидать отъ министра дальнѣйшихъ о нихъ распоряженій. Въ главѣ списка находится: ,,Карлосъ-Луи, графъ Монтемолинъ, сынъ Донъ Карлоса, бѣжавшій изъ Буржа 15-го Сентября.“ Командиры приморскихъ провинцій получили также предписаніе наблюдать, чтобы, не было произведено высадки на Испанскіе берега Донъ Мигуэлемъ, претендентомъ Португальскаго престола.

— Не смотря на увѣренія преданныхъ правительству газетъ, что карлистскія шайки не возбуждаютъ никакихъ опасеній, не подлежитъ однако ни малѣйшему сомнѣнію, что онѣ грозно появляются въ верхней Каталоніи и въ окрестностяхъ Таррагоны. При Банеласѣ произошла схватка между двумя ротами войскъ Королевы и отрядомъ хорошо воруженныхъ карлистовъ. Шайки инсургертовъ ежедневно усиливаются множествомъ молодыхъ людей.

— Сюда прибылъ Г. Коста Кабраль, назначенный португасьскимъ посланникомъ при нашемъ дворѣ, на мѣсто Барона Рендуфа.

— Otrzymany tu wczoraj list z Messyny zawiera następującą okropną wiadomość o owych tak błogich niegdyś okolicach: Już d. 28 października spadł w okolicy Melazzo i Barcelony (nad zatoką Messyny) silny deszcz ulewny, który niemałą zrządził szkodę. Deszcz ten padał ciągle, aż do d. 2 listopada, w którym całe niebo powlekło się czarnemi chmurami, i taka nastąpiła ulewa, że do d. 6 listopada cała ta kwitnąca okolica uległa zupełnemu prawie zniszczeniu, w sposób przewyższający straszną katastrofę z d. 30 września. Nieszczęście to rozciągnęło się na całą prowincyą Messyny. Pięć rzek przepływających tameczną równinę, na 10 mil włoskich szeroką, wystąpiły tak dalece z koryta, że szkodę przez to zrządzoną podają na przeszło 2 miliony uncyi (5 mil. skudów). Wiele mniejszych włości całkiem zostało zniszczonych. Tak żyżna dawniéj równina między Melazzo i Santo-Pietro zamieniło się w burzliwe jezioro, po którém barkami pływają. Sławny starożytny most pod Catelabiano, który dotychczas opierał się biegowi 2,000 lat, został zerwany i zgruchotany. Wiązania żelazne, ważące około 2,000 kwintalów (500,000 f.) wyparte siłą gwałtownych potoków, i uniesione były przez wodę; wszystkie zapasy mąki i plonów rolniczych zniszczone; wielu biedniejszych umiera prawie z głodu. Liczba utonionych, jest stosunkowo bardzo mało, wynosi bowiem tylko 7 lub 8 osób, co przypisać należy temu, że powódź rozpoczęła się we dnie, nie zaś w nocy, jak owa z d. 30 września.

Hiszpania.

Madryt, 27 listopada.

Wybory zajmują teraz wyłącznie uwagę publiczną. Wszystkie stronnictwa: ministeryalne, purytanie (umiarkowana oppozycya) i exaltowani, dokładają wszystkich usilności, aby utrzymać swoich kandydatów. Ministrowie Mon i Pidal występują w dwóch cyrkułach Madryckich, jako kandydaci naprzeciw panom Pacheco i Salamanca, z których ostatni z całej duszy nienawidzi P. Mon, ponieważ ten nie chciał ponowić kontraktu o dzierżawę dochodów solnych.

— Donoszą, że ważne nieporozumienia zaszły w łonie Gabinetu, i wszystko każe wróżyć bliską zmianę Ministrów.

— Rząd rozkazał umieścić we wszystkich gazetach urzędowych spis karlistów, którzy umknęli z Francyi, z zamiarem dostania się do Hiszpanii. Zaleca się władzom imać ich, jako buntowników, i czekać od Ministrów dalszego względem nich rozporządzenia. Na czele spisu figuruje: "Carlos Luis, Hrabia de Montemolin, syn Don Carlosa, zbiegły z Bourges, 15 września." Dowódzcy prowincyi nadmorskich odebrali również rozkazy zapobiegania, iżby nie wylądował na brzegach Hiszpanii Don Miguel, Pretendent do Tronu Portugalskiego.

— Mimo zapewnień gazet oddanych Rządowi, że bandy karlistów nie wzniecają żadnéj obawy, rzeczą jest niewątpliwą, że takowe groźnie ukazują się w wyższéj Katalonii i w okolicach Tarragony. Pod Banelas przyszło do bitwy między dwiema kompaniami wojsk Królowéj i 300 dobrze uzbrojonymi Karlistami. Bandy buntowników powiększają się codziennie mnóstwem młodych ludzi, powołanych do zaciągu.

— Przybył tu P. Costa Cabral, mianowany Posłem Portugalskim przy naszym Dworze, na miejsce barona Renduffe.

ВИЛЬНА, въ Тип. Ѳ. Гликсберга — Печ. позвол. 17-го Декабря 1846 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ.*